

księga powtórzonego prawa w nowym testamencie

SOBOTA (PO POŁUDNIU) — 11 grudnia

STUDIUM BIEŻĄCEGO TYGODNIA: Mt 4,1-11; Pwt 8,3; Dz 10,34; Ga 3,1-14; Dz 7,37; Hbr 10,28-31.

TEKST PAMIĘCIOWY: „Napisano: Nie samym chlebem żyje człowiek, ale każdym słowem, które pochodzi z ust Bożych” (Mt 4,4).

Nowy Testament jest pełen cytatów ze *Starego Testamentu*. Natchnieni autorzy ksiąg *Nowego Testamentu* cytowali natchnionych autorów ksiąg *Starego Testamentu* jako wiarygodne źródła. Jezus mawiał nieraz: „Napisano...” (Mt 4,4), w domyśle: „...[w *Starym Testamencie*]”. Powiedział też: „*Pismo* musi się wypełnić” (Mk 14,49 BKR), mając na myśli *Stary Testament*. Gdy Jezus po swoim zmartwychwstaniu spotkał dwóch uczniów na drodze do Emaus, zamiast ujawnić im, kim jest, „począwszy od Mojżesza poprzez wszystkich proroków, wykładał im, co o nim było napisane we wszystkich *Pismach*” (Łk 24,27).

Czy to przy pomocy bezpośrednich cytatów ze *Starego Testamentu*, czy wzmianek, czy też nawiązań do starotestamentowych historii i proroctw autorzy ksiąg nowotestamentowych posługiwali się *Starym Testamentem*, by wzmacniać, a nawet uzasadniać swoje twierdzenia.

Wśród najczęściej cytowanych i przywoływanych ksiąg znajduje się także *Księga Powtórzonego Prawa* (obok *Księgi Psalmów* i *Księgi Izajasza*). *Ewangelia Mateusza*, *Ewangelia Marka*, *Ewangelia Łukasza*, *Ewangelia Jana*, *Dzieje Apostolskie*, *List do Rzymian*, *List do Galatów*, 1. *List do Koryntian*, 2. *List do Koryntian*, *List do Hebrajczyków*, listy pasterskie i *Apokalipsa Jana* sięgają do *Księgi Powtórzonego Prawa*.

W tym tygodniu przyjrzymy się kilku przykładom i dowiemy się, jaką prawdę, terazniejszą prawdę, możemy w nich znaleźć.

Przeczytaj Mt 4,1-11. Jak Jezus odpowiedział na pokusy szatana na pustyni i jaka ważna lekcja płynie dla nas z tego?

Jezus nie spierał się z szatanem ani nie dyskutował z nim. Po prostu cytował *Pismo Święte*, gdyż jako Słowo Boże jest ono „żywe i skuteczne, ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny” (Hbr 4,12). W każdym przypadku cytowane fragmenty tekstu pochodziły z *Księgi Powtórzonego Prawa*. Ciekawe jest to, że Jezus na pustyni cytował fragmenty księgi napisanej dla Izraelitów także na pustyni.

Podczas pierwszego kuszenia Jezus odwołał się do Pwt 8,3, gdzie Mojżesz wspomina o tym, jak Pan troszczył się o Izraelitów podczas wielu lat ich pobytu na pustyni, karmiąc ich manną i poddając procesowi wychowania, by przyswoili sobie duchowe lekcje. Jedną z tych lekcji było to, że „człowiek nie samym chlebem żyje, lecz że człowiek żyć będzie wszystkim, co wychodzi z ust Pana” (Pwt 8,3).

— Bóg karmił was fizycznym pokarmem, ale daje wam także duchowy pokarm. Nie możecie przyjmować tylko pierwszego, a odrzucać drugi.

Jezus posłużył się tutaj symboliką chleba jako nawiązaniem do *Księgi Powtórzonego Prawa* i skarcił szatana, odrzucając wątpliwości, które ten usiłował w Nim wzbudzić.

Podczas drugiej pokusy Jezus sięgnął do Pwt 6,16, gdzie Mojżesz przypomniał Izraelitom bunt w Massa (zob. Wj 17,1-7), mówiąc:

— „Nie będziesz kusił Pana, Boga swego, jak kusiliście go w Massa”.

Hebrajskie słowo przetłumaczone w *Biblii warszawskiej* jako *kusic*⁵³ może oznaczać także: *wystawiać na próbę*. Pan dowiódł Izraelitom wielokrotnie swojej mocy i gotowości zatroszczenia się o ich potrzeby, ale gdy tylko pojawiła się pewna trudność, oni zaczęli szemrać:

— „Czy jest Pan pośród nas, czy nie?” (Wj 17,7).

To właśnie z tej biblijnej historii Jezus zaczerpnął kolejny cytat, by skarcić szatana.

Podczas trzeciej pokusy szatan usiłował nakłonić Chrystusa, by oddał mu pokłon. W ten sposób otwarcie i beczelnie pokazał, kim naprawdę jest i czego chce. Jednak i tym razem, zamiast dyskutować z szatanem, Jezus skarcił go przy pomocy Słowa Bożego, cytując *Księgę Powtórzonego Prawa*, w której Pan ostrzegł swój lud przed kultem obcych bogów:

— „Będziesz przejęty czcią dla Pana, twojego Boga, i jemu będziesz służył” (Pwt 6,13), i tylko Jemu.

Jak możemy się nauczyć czerpać więcej siły ze studiowania Słowa Bożego, aby pełniej odzwierciedlać charakter Jezusa i podobnie jak On odpierać pokusy szatana?

⁵³ BI: *próbować doświadczać*, PIC: *doświadczać*, PSP: *wystawiać na próbę* (przyp. red.).

W 10. rozdziale *Księgi Powtórzonego Prawa* Mojżesz ponownie nawiązuje do historii Izraela, by napomnieć Izraelitów i skłonić ich do wierności. Jego apel zawiera pewien szczególnie element.

Przeczytaj Pwt 10,17-19. Jakie przesłanie jest zawarte w tych wersetach i dlaczego jest ważne także dla współczesnego Kościoła?

Wyrażenie przełożone jako „nie ma względu na osobę”⁵⁴ (Pwt 10,17), jest tłumaczeniem obrazowego hebrajskiego wyrażenia, które dosłownie znaczy: *nie podnosi twarzy*. Przypuszcza się, że zwrot ten powstał w kontekście sądu, podczas którego sędzia czy władca podnosił twarz podsądnego i przyglądał się mu, by poznać pozycję społeczną tej osoby (czy jest to ktoś ważny, czy nie), a potem według tego wydawał wyrok. *Księga Powtórzonego Prawa* stwierdza, że Pan nie traktuje ludzi w taki sposób, choć jest Najpotężniejszym Władcą. On jest uczciwy wobec wszystkich, bez względu na zajmowaną przez nich pozycję społeczną. Ta prawda została oczywiście objawiona w życiu Jezusa i tym, jak On traktował nawet najbardziej wzgardzonych i odrzuconych.

Przeczytaj Dz 10,34; Rz 2,11; Ga 2,6; Ef 6,9, Kol 3,25; 1 P 1,17. Jak w wymienionych tutaj wersetach użyto/wykorzystano Pwt 10,17?

Chociaż każdy z powyższych wersetów nawiązuje do innych okoliczności (w *Liście do Efezjan* Paweł wzywa panów, by z wyrozumiałością traktowali niewolników; w *Liście do Rzymian* mówi o tym, że w sprawie zbawienia i potępienia nie ma różnicy między Żydami a poganami), to jednak wszystkie te wersety sięgają do *Księgi Powtórzonego Prawa* i stwierdzenia, iż Bóg *nie podnosi twarzy*. A skoro Bóg Bogów i Pan Panów, Bóg wielki, potężny i straszny (zob. Pwt 10,17), nie jest stronniczy i my także nie powinniśmy być takimi.

Zwłaszcza w tym, jak Paweł posłużył się tym nawiązaniem w *Liście do Rzymian*, widzimy objawienie ewangelii, albowiem wszyscy jesteśmy w podobnej sytuacji, bez względu na naszą pozycję zajmowaną w społeczeństwie. Wszyscy jesteśmy upadli i zależni od zbawiennej łaski Bożej. Dobra nowina jest taka, że bez względu na to, kim jesteśmy w tym życiu, otrzymaliśmy ofertę zbawienia w Jezusie Chrystusie.

Jak często zdarza ci się, choćby w sposób niezamierzony, *podnosić twarz*? Dlaczego krzyż Chrystusa uświadamia nam, że taka postawa życiowa jest grzeszna?

⁵⁴ BRP: „nie zadziwią go pozory”, PIC: „nie zważa na osoby”, BKR: „nie ma On względu na nikogo”, BC: „nie jest stronniczy”, BB: „nie ma braku w osobach” — w staropolszczyźnie słowo *brak* miało trzy znaczenia: (1) przebieganie, selekcja, wybór, (2) różnica, (3) odpadek, wybierka, śmieć, rzecz zbrakowana (*przyp. red.*).

Przeczytaj Ga 3,1-14. Jak to, co Paweł napisał w tych wersetach, jest użyteczne także dla nas? Jak apostoł posłużył się Pwt 27,26; 21,22-23, by przedstawić swoje stanowisko?

Niestety w chrześcijaństwie często zdarza się, że list ten jest wykorzystywany jako usprawiedliwienie dla nieprzestrzegania prawa Bożego — dziesięciorga przykazań. W gruncie rzeczy sprowadza się to do czwartego przykazania dekalogu, jakby właśnie jego przestrzeganie, w odróżnieniu od przestrzegania pozostałych dziewięciu przykazań, było w jakiś sposób wyrazem legalizmu (próbą zasłużenia posłuszeństwem prawu na zbawienie), któremu Paweł się sprzeciwiał.

Paweł nie wypowiadał się przeciwko prawu Bożemu, a więc z pewnością nic w tym fragmencie listu nie usprawiedliwia łamania przykazania dotyczącego świętowania soboty. Klucz do zrozumienia tego fragmentu listu znajduje się w Ga 3,10, gdzie apostoł napisał, że „na tych wszystkich, którzy polegają na uczynkach wymaganych przez Prawo, ciąży przekleństwo” (BT), a następnie cytuje Pwt 27,26. Nie chodzi tu o posłuszeństwo prawu, ale *poleganie na uczynkach wymaganych przez prawo*, co w przypadku upadłych istot jest zupełnie jałowe i daremne.

Paweł podkreśla, że zostaliśmy zbawieni nie przez uczynki prawa, ale przez śmierć Chrystusa za nas, co przypisano nam przez wiarę. Apostoł kieruje uwagę czytelników na to, czego Chrystus dokonał dla nas na krzyżu. Aby to podkreślić, nawiązuje ponownie do *Księgi Powtórzonego Prawa*, tym razem do Pwt 21,23. Paweł — podobnie jak Jezus — stwierdza: „napisano...” (Ga 3,13), powołując się na autorytet *Starego Testamentu*, po czym cytuje fragment tekstu odnoszący się do skazańca, którego zwłoki po wykonaniu wyroku śmierci były zawieszane na drzewie jako przestroga dla innych.

Paweł używa tego nawiązania do *Starego Testamentu* jako symbolu zastępczej śmierci Chrystusa za nas, bowiem Chrystus stał się „za nas przekleństwem” (Ga 3,13), biorąc na siebie przekleństwo prawa, czyli śmierć, na którą zasługują wszyscy ludzie jako przestępcy prawa Bożego. Jednak dobra nowina (ewangelia) jest taka, że Jezus wziął na siebie ciężące na nas przekleństwo i poniósł je na krzyż, „abyśmy obcianego Ducha otrzymali przez wiarę” (Ga 3,14).

Ellen G. White podkreśliła to: „Nikt prócz Chrystusa nie mógł odkupić upadłego człowieka z przekleństwa prawa i przywieść na nowo do jedności z niebem. Chrystus weźmie na siebie winę i hańbę grzechu — grzechu tak ohydneho dla świętego Boga, że musi rozłączyć Ojca i Syna”⁵⁵.

Pomyśl, co czekałoby cię, gdybyś miał ponieść słuszną karę za całe zło, jakie popełniłeś. Ponieważ Chrystus poniósł karę za całe zło ludzkości, abyśmy my nie musieli jej ponieść, jaka powinna być nasza reakcja na Jego ofiarę?

⁵⁵ Ellen G. White, *Wybrańcy Boga*, wyd. 2, Warszawa 2018, s. 34-35.

Raz po raz Pan ostrzegał Izraelitów, by nie podążali za obyczajami okolicznych narodów, albowiem mieli oni być świadkami dla tych narodów (zob. Pwt 4,6-8). W Pwt 18,9-14 Mojżesz po raz kolejny ostrzega ich przed pewnymi praktykami, które były „obrzydliwością dla Pana” (Pwt 18,12). W tych okolicznościach mówi im, że muszą być „bez skazy przed Panem, Bogiem” (Pwt 18,13).

Przeczytaj Pwt 18,15-19. Co Mojżesz powiedział Izraelitom w tych wersetach? Porównaj to z Dz 3,22; 7,37. Jak Piotr i Szczepan posłużyli się Pwt 18,18?

Nawiązując do przymierza zawartego na górze Synaj, Mojżesz opowiedział o tym, jak Izraelici, gdy objawiono im prawo Boże (zob. Wj 20,18-21), poprosili Mojżesza, by był pośrednikiem między nimi a Bogiem. Wtedy to Mojżesz obiecał im, i to dwukrotnie (zob. Pwt 18,15.18), że Pan wzbudzi im Proroka podobnego do niego, który będzie także Pośrednikiem między ludźmi a Panem.

Wiele wieków później zarówno Piotr jak i Szczepan cytowali te wersety jako odnoszące się do Jezusa. Według Piotra Jezus jest spełnieniem tego, co Bóg zapowiedział „przez usta świętych proroków swoich” (Dz 3,21), a przywódcy religijni mają obowiązek słuchać Go i być Mu posłuszni. W ten sposób Piotr posłużył się wersetem dobrze znanym Żydom, odnosząc go wprost do Jezusa i wskazując, że powinni okazać skruchę z powodu tego, jak Go potraktowali (zob. Dz 3,19).

Następnie w Dz 7,37, gdy Szczepan, choć w innej sytuacji niż Piotr, głosił Chrystusa, on także nawiązał do tej znanej obietnicy jako odnoszącej się do Mesjasza. Stwierdził, że Mojżesz w swojej historycznej roli, jako przywódca Izraelitów, zapowiadał przyjście Jezusa. Tak więc, podobnie jak Piotr, Szczepan starał się wykazać, że Jezus wypełnił to proroctwo, a ludzie wierzący mają być Mu posłuszni. Wbrew oskarżeniu, iż Szczepan „mówił bluźniercze słowa przeciwko Mojżeszowi i Bogu” (Dz 6,11), ów nowo wybrany diakon głosił Jezusa jako Mesjasza bezpośrednio wypełniającego Bożą obietnicę przekazaną przez Mojżesza.

Jak powyższe wersety ukazują Jezusa jako centralną postać całej Biblii i dlaczego Biblię należy rozumieć chrystocentrycznie?

List do Hebrajczyków — w całej jego głębi i złożoności — jest pod wieloma względami apelem skierowanym do Żydów, którzy uwierzyli w Jezusa. Wzywa ich, by pozostali wierni Panu.

Wierność powinna oczywiście wynikać z miłości do Boga motywowanej tym, kim On jest oraz Jego charakterem i dobrocią objawionymi najpełniej przez Chrystusa na krzyżu. Jednak czasami ludziom trzeba przypomnieć o tragicznych skutkach odstępstwa. Musimy pamiętać, że ostatecznie, jeśli nie przyjmimy tego, co Jezus dla nas uczynił, płacąc za nasze grzechy, to sami będziemy musieli ponieść karę, a to oznacza „płac i zgrzytanie zębów” (Mt 22,13), a potem ostateczne unicestwienie.

Przeczytaj Hbr 10,28-31. Co Paweł mówi w tych wersetach i jakie ma to zastosowanie także do nas?

Ciekawe, że zachęcając współczesnych mu Żydów do ufania Bogu, Paweł cytuje *Księgę Powtórzonego Prawa*, a w nim jedno z biblijnych wezwań do wierności skierowanych także do starożytnych Żydów! Paweł cytuje Pwt 17,6, by podkreślić fakt, iż ktoś, kto został oskarżony o przestępstwo, którym zasłużył na śmierć, mógł zostać skazany jedynie na podstawie zeznania co najmniej dwóch świadków.

Paweł wskazuje w ten sposób, że skoro niewierność mogła zostać ukarana śmiercią już w starym przymierzu, to „o ileż sroższej kary, sądziecie, godzien będzie ten, kto Syna Bożego podeptał i zbezcześcił krew przymierza, przez którą został uświęcony, i znieważył Ducha łaski!” (Hbr 10,29). Mówiąc innymi słowy, nowotestamentowi wierzący mają więcej światła prawdy niż starotestamentowi wierzący, albowiem wiedzą o ofierze Syna Bożego złożonej za ich grzechy, a więc jeśli odstąpią od Niego, ich potępienie będzie większe niż tamtych.

Następnie na poparcie swojego uzasadnienia Paweł nawiązuje do Pwt 32,35. Zważywszy na to, co wierzący otrzymali w Chrystusie, oraz na ich wiedzę o tym, co uczynił dla nich Pan, który powiedział: „Pomsta do mnie należy”, mogli być pewni, że za odstępstwo i niewierność „Pan sądzić będzie lud swój” (Hbr 10,30). On osądził ich przodków, którzy nie mieli takiego objawienia miłości Bożej, jakie nowotestamentowi wierzący otrzymali na krzyżu. Tak więc Paweł stwierdził niejako:

— Strzeżcie się!

„Pan sądzić będzie swój lud” (Pwt 32,36 DBG). Co jest naszą jedyną nadzieją w obliczu sądu (zob. Rz 8,1)?

DO DALSZEGO STUDIUM

Jak *Stary Testament* cytuje sam siebie (to znaczy prorocy cytują na przykład *Pięcioksiąg* czy nawiązują do niego), tak i *Nowy Testament* jest pełen bezpośrednich cytatów, nawiązań i wzmianek starotestamentowych. Najczęściej cytowane są: *Księga Psalmów*, *Księga Izajasza* i *Księga Powtórzonego Prawa*. Autorzy ksiąg nowotestamentowych cytowali z *Septuaginty*, najstarszego znanego przekładu *Starego Testamentu* na język grecki. Pięć pierwszych ksiąg *Biblii*, znanych jako *Tora* czy *Pięcioksiąg*, przetłumaczono w trzecim wieku przed Chrystusem, a pozostałą część *Starego Testamentu* — wiek później.

Możemy się dużo nauczyć o interpretacji *Biblii* z tego, jak natchnieni autorzy ksiąg nowotestamentowych posługiwali się *Starym Testamentem*. Jedną z pierwszych lekcji, jakich możemy się nauczyć, jest to, że w przeciwieństwie do wielu współczesnych biblistów autorzy ksiąg nowotestamentowych nigdy nie podważali prawdziwości ani wiarygodności ksiąg starotestamentowych. Nic w ich biblijnych pismach nie wskazywało, by mieli jakiegokolwiek wątpliwości co do historyczności starotestamentowych historii, począwszy od stworzenia Adama i Ewy oraz ich upadku, przez potop, aż po powołanie Abrahama i tak dalej. „Uczoność” i „mądrość”, które podważają te biblijne sprawozdania, opierają się na ludzkim niedowierzaniu i powątpiewaniu i nie powinny mieć miejsca w sercach i umysłach adwentystów dnia siódmego.

PYTANIA DO DYSKUSJI

1. Zważywszy na światło prawdy powierzone nam jako adwentystom dnia siódmego, czego powinno to nas nauczyć o odpowiedzialności, jaka spoczywa na nas w związku z zachowaniem i przekazywaniem tej prawdy innym ludziom?
2. Przeczytaj jeszcze raz Pwt 18,9-14. Jakie współczesne formy tych *obrzydlowości dla Pana* (zob. Pwt 18,9) istnieją obecnie i jak możemy się upewnić, że ich unikamy?
3. Dlaczego ze wszystkich ludzi właśnie chrześcijanie, którzy rozumieją powszechne dobrodziejstwo śmierci Chrystusa na krzyżu, nigdy nie powinni *podnosić twarzy* (zobacz poniedziałkową część lekcji)? Jak możemy rozpoznać u siebie skłonność do stronnictwa? (Nie oszukujmy się, że jesteśmy od niej całkowicie wolni). Jak krzyż Chrystusa leczy nas z tej niewłaściwej życiowej postawy?